

מג:

שור שנגח ד' וה' פרק רביעי בבא קמא

עין משפט
נר מצוה

מסורת הש"ס

כב א ב מ"י פ"י מה"ל
סוף תמוז ה' ט ה"ל
יג תמוז ט"ז ח':

מוסף רש"י

היה גדי כפות לו.
לגדו, ועבד סמוך לו.
לגדו, ונשרף עמו
חיוב. אגדי ואגדיס לפי
ש"אין לו דין מיתה בשביל
העבד שיהיה לו לגבות
הגדי (בב) חייב על
הגדי, דענני חייב נמי
למטו מלא הקמה, ומתוס
דקס ליה דכרעה מיתה
ליכא למטערה, ולשט
חיוב מיתה על העבד
דהואיל וישו כפות היה
לו לגבות, ופטור היה
ממיתה ומשולמין (לשט)
א"ל. עבד כפות לו
וגדי סמוך לו כ"י
פטור. אפילו על הגדי
ועל הגדיש, מדחיב מיתה
על העבד, דמחיב (שמות
לא) קנס יניקא, וקס ליה
בכרעה מיתה, ואפילו לא
המיר בו שאלו הכרע, הא
ק"ל דנחייב מיתות שנגח
פטורין, ובגדי לא ש"י לו
כן כפות לשאלו כפות,
ואידי דנקט בעבד נקט
גדי (לשט) א"ל וכו"י
לעיר בב) ויחיל דלמיר
גדי נמי דוקא נקט סמוך
פטור, דהיה לו לגבות,
וכי קאמר היה עבד
כפות לו או גדי סמוך
לו פטור, ואפ"כ דשט
כפליה פקס ש"י (ב) שור
כחמוט, דאם היה נחיל
עליו ושקף חיוב, חסם
הוא דהיית על גבי שור,
דלא היה לו לגדו לעול,
אלא הכי היה לו לגבות
(לשט) א"ל.

אשור ש"א בכוונה. על פי עדים לשלם דמים כיון דשורו שלא
בכוונה אע"פ שאין יכול לנצל בשום ענין לדי כופר וקנס
משלם דמים אם כן נחש נמי משלם דמים אע"פ שאין יכול לנצל
בשום ענין לדי כופר ולא דוקא אשור שלא בכוונה דכ"ש אשור
בכוונה דאי בכוונה פשיטא ליה ללא
משלם דמים היכי דייק מההוא דעבד
כפות לו דפטור דלמא היא בכוונה
ודוקא אליבא דמ"ד אשור משום ממונו
פריך דהוא דומיא דשור אבל למ"ד
אשור משום חלו היינו אדם המזיק:
וכי

מיהו בן חורין דמשלם כופר ע"פ עצמו והיכי
דמי דאי אתו סהדי ואסחידו ביה דקטל ולא
ידעי אי תם הוה אי מועד הוה ואמר מריה
דמועד הוה דמשלם כופר על פי עצמו היכא
דליכא עדים משלם דמים נבי עבד שאינו
משלם קנס ע"פ עצמו והיכי דמי דאי אתו
עדים ואסחידו ביה דקטל ולא ידעי אי תם הוה אי מועד הוה ואמר מריה
מועד הוא לא משתלם קנס ע"פ עצמו היכא דליכא עדים לא משלם דמים
מתיב רב שמואל בר רב יצחק כל שחייב בכין חורין חייב בעבד בין בכופר
בין במיתה כופר בעבד מי איכא אלא לאו דמים איכא דאמרי הוא מותיב
לה והוא מפרק לה איכא דאמרי אמר ליה רבה הכי קתני כל שחייב בכין
חורין בכוונה על פי עדים כופר חייב בעבד קנס וכל שחייב בכין חורין שלא
בכוונה ע"פ עדים דמים חייב בעבד שלא בכוונה על פי עדים דמים א"ל
רבא אי הכי אשור שלא בכוונה ע"פ עדים נשלם דמים ומנא ליה לרבא דלא
משלם אילימא מדרתנן ה"ה גדי פטור לו ועבד סמוך לו ונשרף עמו חיוב
עבד כפות לו וגדי סמוך לו ונשרף עמו פטור האמר ריש לקיש כגון שהצית
בגופו של עבד דקס ליה בדרבה מיניה ואלא מהא דתניא חומר באש
מבבור שהאש מועדת לאכול בין דבר הראוי לה בין דבר שאין ראוי לה
מה שאין כן בבור ואילו שהאש משלמת שלא בכוונה דמים מה שאין כן
בבור לא קתני דלמא תנא ושייר אלא רבא גופיה אבעויי מבועיא ליה אשור
שלא בכוונה מי משלם דמים או לא מי אמרינן גבי שור הוא דבכוונה
משלם כופר שלא בכוונה משלם דמים אבל אשור דבכוונה לא משלם כופר
שלא בכוונה נמי לא משלם דמים או דלמא כיון דגבי שורו שלא בכוונה
אע"ג דליכא כופר משלם דמים נבי אשור נמי אע"ג דבכוונה לא משלם
כופר שלא בכוונה מיהת משלם דמים ולא ידעינן תיקו: כי אתא רב דימי
א"ר יוחנן כופר מה ת"ל יאם כופר לרבות כופר שלא בכוונה ככופר בכוונה
א"ל אביי אלא מעתה עבד נמי מה ת"ל יאם עבד לרבות עבד שלא
בכוונה בעבד בכוונה וכי תימא הכי נמי והאמר ריש לקיש שור שהמית את
העבד שלא בכוונה פטור משלשים שקלים א"ל ג"גברא אנברא קא רמית
כי אתא רבין א"ר יוחנן עבד מה תלמוד לומר אשור עבד לרבות עבד שלא
בכוונה בעבד בכוונה ולריש לקיש נמי נימא מדעבד אשור עבד לא דריש
כופר אש כופר נמי לא דריש אמרי לא עבד אש עבד לא דריש כופר אש
כופר דריש ומאי שנא עבד אש עבד לא עבד אש עבד אש עבד אש עבד אש
כופר כתיב במקום תשלומין; וכן בבן או בבת: ת"ר יאו בן יגה או בת
יגה לחייב על הקטנים כגדולים והלא דין הוא הואיל וחייב אדם באדם וחייב
שור באדם מה כשחייב אדם באדם לא שנא בין קטנים לגדולים אף כשחייב
שור באדם לא תחלוק בו בין קטנים לגדולים ועוד קל וחומר הוא ומה
אדם באדם שלא עשה בו קטנים כגדולים חייב בו על הקטנים כגדולים
שור

מיסו בן חורין. דלשכתן ביה כופר ע"פ עצמו: וסיכי דמי כגון
דאסו סהדי כו'. דהכא ודאי משלם כופר דכופרל כפרה ולא
קנסא דליפטור משום הודאת עצמו והיכא דליכא עדים כלל הוא
דפטורגא מכופר משום גזירת הכתוב דאין השור כפקילה והכא
הכי השור כפקילה בהעדאת העדים
דאי נמי חס היו כר סקילה הוא
הלכך היכא דליכא עדים כלל דאין
כר כופר משלם דמים. אלל עבד דלא
משכתת ביה קנס ע"פ עצמו דאי נמי
אמו דאמרי וקטל עבד ולא
ידעינן אי חס אי מועד ואמר מריה
מועד הוא דפטור מקנס אע"ג
דהשור כפקילה ואפילו חס כדלמרינן
לקמן כל שחייב מיתה בכין חורין
חייב בעבד מיהו מודה בקנס פטור
הלכך כי ליכא עדים כלל אפילו דמים
לא משלם: אלל לאו דמים. וקתני
כל שחייב בכין חורין חייב בעבד
וכיון דלמרת בן חורין ע"פ עצמו
משלם דמים אמאי קתני לגבי עבד
אינו משלם ע"פ עצמו: הכי קאמר
כל שחייב כו'. הכי פירושא דברייתא
דקתני כל לאו כמודה מפי עצמו (ב) קאי
אלל בהעדאת עדים כסתם כל כאי
לכ"ד והעדאת עדים ליכא מידי
דמחייבת בכין חורין דלא מחייב בעבד
והכי קאמר כל שחייב בכין חורין
בכוונה ע"פ עדים כופר כגון כוונה
וע"פ עדים חייב נמי בעבד כוונה
ע"פ עדים קנס שלשים דהא השור
כפקילה וכל שחייב בכין חורין דמים
והיכי דמי כגון שלא בכוונה ע"פ
עדים חייב נמי בעבד דמים אלל ע"פ
עצמו אע"ג דבכין חורין משלם דמים
בעבד פטור כדלמרינן הואיל ומלניו
חילוק בע"פ עצמו בין כופר דבן
חורין לקנס בעבד אלל בעדים שלא
בכוונה לא אשכתן חומרל כופר
מכנסק דהכא והכא פטור הלכך לגבי
דמים מרזייהו כי הדדי נינהו: אי
כפי. דשורו שלא בכוונה ע"פ עדים
דלימיה כמורת כופר משלם דמים כיון
ש"ס דמים למיתה אדם במקום שאין
כופר וקנס אשור נמי דלימיה כמורת
כופר לשלם דמים שלא בכוונה דהא
ישנה כמורת נוקין ומיהו בכוונה
פשיטא לן דפטור דקס ליה בכרעה
מיניה: הכי גדי כפוס לו. לגדיס:
חייב. אגדי ואגדיש ופטור על העבד

תורה אור השלם
1. אם כופר ישת ע"פ
וקמן פריך נפשו ככל
אשר ישת ע"פ:
שמות כא ל
2. אם עבד יגח השור או
אקה כפי שלשים
שקלים יתן לאדונו
והשור יסקל:
שמות כא לב
3. או בן יגח או בת יגח
כמשפט הזה יצוה לו:
שמות כא לב

הגרות הב"ח
(ב) רש"י דיה הכי קאמר
וכי מפי עצמו קאמר אלל
בהעדאת: (ג) ר"ה אלל אש
וכי לא משלם דמים חלה:

דהיה לו לנרות: עבד כפוס לו וגדי סמוך לו. ונשרפו עמו פטור. וקסבר רבא האי פטור אעבד וגדי קאמר אעבד משום דאין תשלומין לעבד
אלל במקום קנס כשור המועד ואגדי משום דהיה לו לנרות אלל משום דקס ליה בכרעה מיניה לא פטר ליה דקסבר אשור משום ממונו ואין כאן
חיוב מיתה: האמר ר"ל. כפ' כילד (לש"ל כ:): כגון שהלויס כגופו של עבד. דליכא עליה חיוב מיתה ואפילו אגדיש נמי פטר ליה משום דקס ליה בכרעה
מיניה: בין דבר שאין ראוי לה. ליחטה נירו וכסכה אכניו: ואילו שהאש משלמת שלא בכוונה. דליכא דרבה מיניה דמים: מה שאין כן
בבור. דפטור ביה מיתה אדם דכתיב שור (שמות כא) ולא אדם לא קתני: אלל רבא גופיה. הא דאומיב לעיל אשור שלא בכוונה לאו דפשיטא ליה
ללא משלם ובמיתותא מייתי לה אלל בלשון בעיא אייתי לה והכי קאמר ליה רבא לרבה אי הכי דשור שלא בכוונה שאין כופר יש דמים אשור
שלא בכוונה מאי: אלל אש דבכוונה לא משלם (כ) כופר. חלל דאין כופר כאש ועוד דקס ליה בכרעה מיניה: לרבות כופר שלא בכוונה.
אע"ג דאין השור כפקילה ופליגא לרבה: לרבות עבד שלא בכוונה. לקנס: אש כופר כפיב במקום תשלומין. דכפרל דלרבווי אחריני
אתא לתשלומין ולגופיה לא אלטרין דהוה ליה למכת כופר: אש עבד לא כפיב גבי תשלומין. אלל גבי נגיחה אש עבד יגח (שס) ולגופיה
אלטרין לתק דין עבד לכן חורין: לחייב על הקטנים. סקילה: והלא דין הוא. ולא לרין קרא: הואיל וחייב. מיתה כאדם ההורג את
האדם: וחייב. מיתה שור כאדם: לא חלקם בין נכריים קטנים לגדולים. דכתיב (ויקרא ד) כי יכה כל נפש אדם אפילו קטנים כמשמע: מה
אדם כאדם שלא עשה כו"ס. רוחא קטן כגדול דכתיב (ויקרא ד) ואיש כי יכה איש ולא קטן: חייב בו. על הנהרגין קטנים כגדולים:
שור